

TWENTSE POST

MAANDBLAD VOOR TWENTE

HET LANDSCHAP – DE STRUCTUUR
DE NATUUR – DE MENSEN – HET
LEVEN – DE CULTUUR – DE VOLK-
TAAL – DE GESCHIEDENIS – DE GE-
BRUIKEN – DE STREEKBELANGEN
DE ALGEMENE ONTWIKKELING

HFD. RED. J. W. M. GIGENGACK

NR. 5 MEI 1968 7^E JRG.

Uit de inhoud:

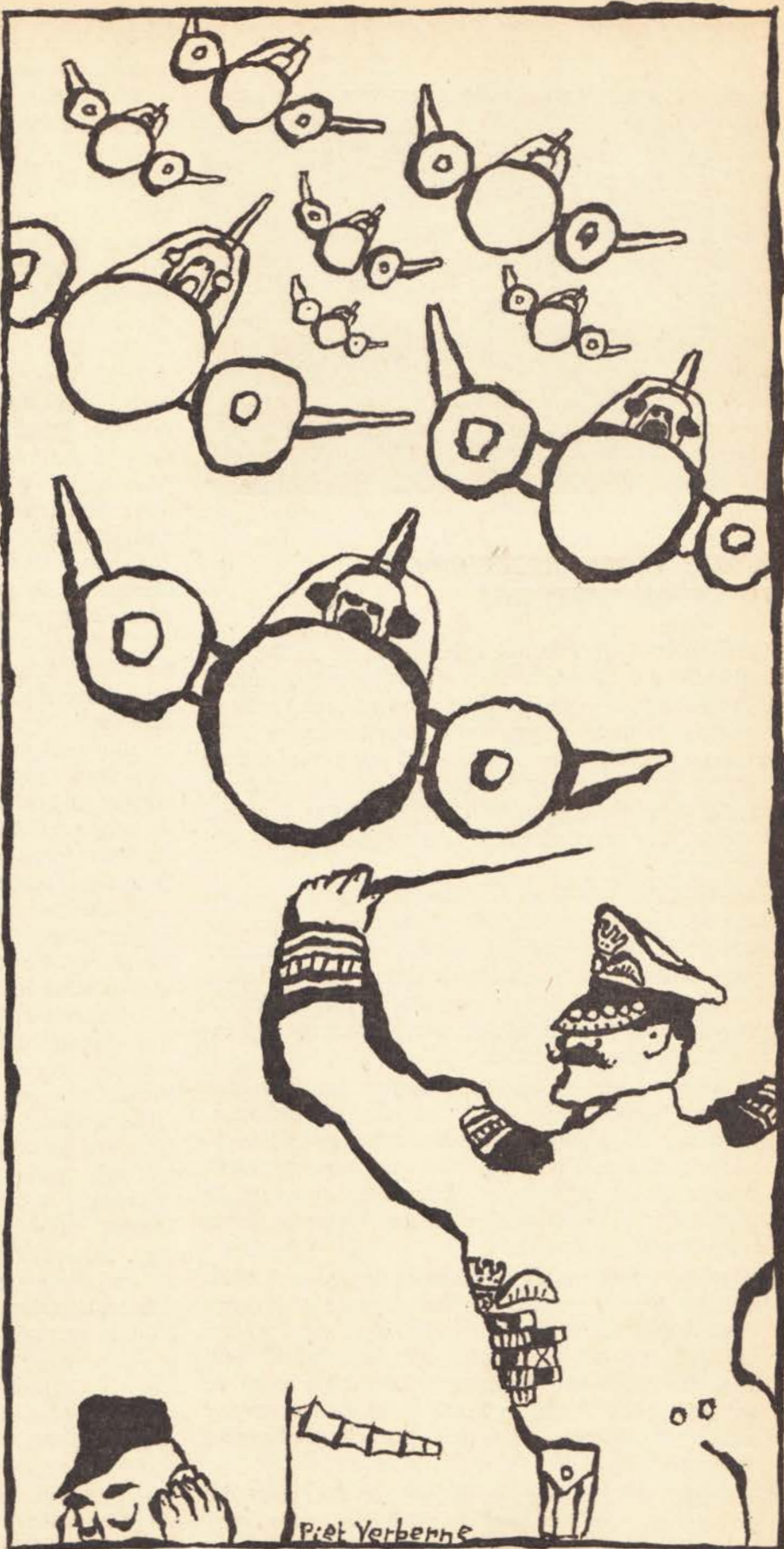
Symfonie in f-104-g

(blz. 2)

Redactie en Administr. TWENTSE POST
(waarin opgenomen tijdschrift Twenteland)
Beekstr. 5¹ Hengelo (O.) Tel. 17987
Amsterdam-Rotterdam Bank, Hengelo
Postrekening: 820018 t.n.v. Twentse Post
Abonnements-prijs f 4.20 per jaargang
Losse nummers 40 cent per exemplaar

Advertentie-tarieven op aanvraag. Gehele of gedeeltelijke
overname van artikelen enz. zonder toestemming van de Uit-
geefster verboden. Alle publicaties blijven eigendom v.d. Uitg.

LUCHTVAART

(Luchtvaart-monument bij oprit vliegbasis 'Twente')

VERZET TEGEN UITBREIDING VLEGBASIS 'TVENTHE'

HENGELO — In een open brief aan B. en W. van Enschede en Hengelo hebben ongeveer honderd ondertekenaars (geestelijken, hoogleraren, artsen, zakenlieden en leidinggevende functionarissen) deze maand geprotesteerd tegen het op 10 mei via de kranten bekend geworden besluit van de minister van defensie de Vliegbasis 'Twenthe' uit te breiden. De tekst van deze brief luidt als volgt:

Edelachtbare heren,

Naar aanleiding van berichten in de dagbladen van 10 mei j.l. betreffende het besluit van de minister van defensie de vliegbasis Twenthe uit te breiden, verzoeken wij u bij de regering en de volksvertegenwoordiging met klem aan te dringen op intrekking van dit besluit.

Wij hebben ernstige bezwaren tegen het feit, dat dit ministeriële besluit, dat direct de leefbaarheid van dit gehele gebied raakt, tot stand is gekomen zonder overleg met de gemeentelijke overheden en zonder dat enige inspraak van de bevolking door middel van de gemeenteraden mogelijk is gemaakt.

Wij hebben ook ernstige bezwaren tegen de inhoud van dit besluit, omdat wij het ongewenst achten een militaire vliegbasis zo dicht gelegen bij belangrijke bevolkingscentra, uit te breiden. Wij zijn van mening, dat alles in het werk dient te worden gesteld om te komen tot vermindering van het militaire gebruik van het vliegveld Twenthe.

Dit zowel met het oog op de leefbaarheid van dit gebied als met het oog op de economische ontwikkeling op langere termijn.

Wij verwachten, dat u aan deze zaak de allerhoogste prioriteit zult geven. Het betreft hier een belang van de gehele bevolking en wij verzoeken u met nadruk eraan mee te werken, dat door een eensgezinde actie van de gehele bevolking tot intrekking van dit ministeriële besluit wordt overgegaan.

De voortvarende burgemeester van de bandstadgemeente Borne nam op de dag van het nieuws dadelijk contact op met zijn wethouders. Daags daarna werd een protestbrief gedictieerd welke per speciale koerier is bezorgd bij de voorzitter van het Stedenbandoverleg, de Enschedese burgemeester mr. A.J. Vleer. Raadsleden in de drie grote Twentse steden, rondom het vliegveld gelegen, stelden de colleges van B. en W. vragen, die in dezelfde richting gingen als de eerdergenoemde open brief. De ambtelijke vereniging van hoofden van scholen stuurde 14 mei een protestbrief naar het Hengelose College van B en W.

Maandag 13 mei gaf burgemeester Vleer van Enschede in de raad informatie door, die hij telefonisch had ingewonnen bij de staatssecretaris voor luchtmachtzaken. Volgens deze inlichtingen zal de geluidshinder niet noemenswaard toenemen en de gevarenfactor niet worden vergroot, kortom, er zou voor Twente eigenlijk niets veranderen. Daarin zou men dan de reden kunnen zoeken, waarom Den Haag het niet de moeite waard vond om de bandstadgemeenten of althans Enschede tijdig in te lichten. Overigens liet het ministerie niet alleen de Twentse gemeentebesturen buiten de plannen. De commandant van de vliegbasis 'Twenthe' bleek eveneens onwetend. Ook voor de gedeputeerden in de provincie kwam de mededeling, dat er op de vliegbasis 'Twenthe' meer militaire vliegtuigen zullen worden gestationeerd, volkomen onverwacht. Zij hadden het gelezen in de krant. G. S. richtten zich daarop tot de minister van defensie met het verzoek, geen beslissingen te nemen over de toekomst van het vliegveld, vóórdat met het provinciaal bestuur overleg is gepleegd.

De gemeenteraad van Hengelo aanvaardde op 14 mei een motie tegen uitbreiding van het vliegveld 'Twenthe' voor militaire doeleinden, welke verklaring daags daarna werd voorgelegd aan de Twentse gemeenten die in Enschede bijeen waren. De betrokken colleges schaarden zich eenstemmig achter de inhoud van de motie.

Het schrikbeeld van een toenemende geluidshinder — door onze tekenaar in zijn voorplaat van deze maand treffend tot uitdrukking gebracht — hangt samen met de aanwezigheid van een 30-tal straaljagers op de vliegbasis 'Twenthe', de zogenaamde f-104-g starfighters. Volgens nadere mededelingen van minister Den Toom van defensie zal het met de uitbreiding van het vliegverkeer op deze basis echter niet zo'n vaart lopen. Zie daarvoor blz. 15.

REGIONALISME

GOOR WIL SAMENWERKING MET ALLE GEMEENTEN

GOOR — In een brief van de Raad Goor aan de Stedenband, dringt de Gemeente Goor aan om zo spoedig mogelijk te komen tot een nauwe aansluiting en hechte samenwerking tussen alle Twentse gemeenten. De gedachten van de raadsleden gaan uit naar een bovengemeentelijk bestuursorgaan.

BOVENGEMEENTELIJK BESTUURSORGAAN GENIET DE VORKEUR

ENSCHEDI — De samenwerkende PvdA-fracties van de Stedenband-gemeenten komen in een rapport over de samenwerking tussen de Twentse gemeenten tot de conclusie, dat stichting van een bovengemeentelijk bestuursorgaan de voorkeur geniet boven een geleidelijke groei naar een tussengemeentelijk samenwerkingsverband.

BOVENGEMEENTELIJK BESTUURSORGAAN NOG NIET HAALBAAR

HENGELO — Tijdens een bijeenkomst van de Hengelose Gemeenteraad op 14 mei jl. gaf burgemeester jhr. mr. L. M. E. von Fissenne als zijn mening te kennen, dat een bovengemeentelijk orgaan wel wenselijk, doch nog niet haalbaar is. Binnen tien jaar zal de situatie wellicht veranderen. Er voltrekt zich een evolutie en de ontwikkelingen neigen tot een voortdurende versnelling, aldus de burgemeester.

TWENTSE GEMEENTEN WILLEN OVERLEGORGAAN

ENSCHEDI — De Twentse gemeenten willen een volgende stap zetten op de weg naar een nauwe samenwerking of nieuwe bestuursvorm. De colleges van B en W van de Twintig Twentse Gemeenten hebben op 15 mei tijdens een bijeenkomst in het stadhuis van Enschede besloten om aan hun gemeenteraden voor te stellen toe te treden tot de nieuw te vormen Twenteraad. De raad zal functioneren binnen het kader van de belangengemeenschap Twente-Oost Gelderland (T.O.G.) en een bestaan van vijf jaar beschoren zijn. Binnen die periode hoopt men tot een nieuwe, verder strekkende opzet te geraken.

In de ontwerp-regeling voor de Twenteraad worden drie taken genoemd. De eerste is: de bevordering van de samenwerking op het gebied van de

ruimtelijke ordening in Twente, mede met behulp van een regionaal structuurprogram, gezien tegen de achtergrond van de ontwikkeling van omliggende gebieden. De tweede taak is: het bevorderen van de structurele belangen van Twente; het stimuleren van de regionale welvaartsbronnen, het bevorderen van de opstelling van een regionaal verkeers- en vervoersplan; het bevorderen van het opstellen van een regionaal openlucht-recreatieplan; het bestuderen van de sociale-, culturele- en volksgezondheidssituatie en -ontwikkeling in Twente. De derde taak is het coördineren van bestaande en het stimuleren van nieuwe vormen van samenwerking tussen twee of meer deelnemende gemeenten ter vervulling van bepaalde taken.

De Twenteraad, zo is bepaald, zal in Hengelo worden gevestigd. Men heeft nog niet willen besluiten tot het oprichten van een eigen bureau, hoewel dit door sommigen zeer wenselijk wordt geacht. De raad zal worden samengesteld uit 43 leden. Dat kunnen leden van gemeenteraden en burgemeesters zijn, maar ook gewone burgers. De verschillende gemeenteraden, die hun vertegenwoordiging zelf benoemen op voordracht van hun college van B. en W. zijn daarin zelfstandig.

De gemeenten met minder dan 10.000 inwoners zullen met één lid zijn vertegenwoordigd, gemeenten van 10.000 tot 20.000 inwoners met twee leden, van 20.000 tot 40.000 met drie leden, van 40.000 tot 80.000 met vier leden, van 80.000 tot 120.000 met vijf leden en van 120.000 tot 160.000 met zes leden. Er zal een dagelijks bestuur worden gekozen van zeven leden. Hiervan zullen er drie voortkomen uit gemeenten met minder dan 40.000 inwoners.

De mogelijkheid is open gelaten dat ook andere gemeenten tot de Twenteraad toetreden, waarbij gedacht wordt aan gemeenten die aan Twente grenzen en daarmee bepaalde banden hebben.

De bijeenkomst van 15 mei stond onder voorzitterschap van mr. F. R. Crommelin, burgemeester van Hellendoorn en voorzitter van de T.O.G.

PLANNEN VOOR INDUSTRIESCHAP

ALMELO — In het Cultureel Centrum te Almelo, waar op 17 mei de drie vakcentrales hun gezamenlijk Twents kader bijeen hadden geroepen om te praten over het rapport Klaassen (zie elders in dit nummer) maakte de burgemeester van Borne, mr. C. P. M. Bevers, melding van plannen voor een regionaal industrieschap, zoals er ook een recreatieschap en wellicht in de toekomst een economieschap voor Twent komt. Ook zei de Bornse burgemeester dat in de Stedenband thans gewerkt wordt aan een structuurplan voor een regionaal industrieterrein (twee of meer terreinen van grote omvang) met alle centrale voorzieningen die een verscheidenheid van bedrijven kunnen bedienen.

enschede

A. v. d. Leest Radio
Enschede Televisie

Radio onderdelen · Electrotechnische artikelen
Erkend reparateur en installateur
OLDENZAALSESTRAAT 39 — TEL. 10688

ADOLFS & PENNINK

studieboeken
pocketbooks - romans

Een **BRIL**, die werkelijk prettig zit
is gemaakt door

Remmelt Pit

Kalanderstraat 24-26 Enschede

Van Loenshof 10 Tel. 15271
Filiaal: Oliemolensingel 37 Tel. 16118

Voor 't Hoen
medaille,
krans, tak
of beker: bij ons slaagt u zeker
Ripperdastraat 2a, Enschede

ADVERTEREN IS ETALEREN

Fijnhout- en Triplexhandel

Fa. W. LANGE

Spelbergsweg 37, Tel. 4538

levert: Fijnhout, Triplex, Hard- en
zachtbaard, Vlas- en spaanplaat enz.

Motor defect?
naar **JULO**
direct !!!

Pyrmonsttraat 15 · 19
ENSCHÉDE

Machiefabriek
ARENS & Zn

▶ tandwielen
Perikweg 52

Het bekende adres voor het
leveren van alle bekende merken

gazon- en motormaaiers

(ABNER, BRILL, FOLBATE, HUSQVARNA)

Fijn-
slijperij **H. v. d. Meer en zn**

BLEEKERSTR. 18 - ENSCHÉDE

TELEVISIE
•
HOOR
APPARATEN
•
RADIO

LANGESTR. 52 TEL. 24695 ENSCHÉDE.

Voor herenkleding
het beste bij **Besters**

Van Loenshof 12, Enschede

S. TEN CATE

STAALHARDERIJ

Hessenweg 1 - 9 — Tel. 15413

MINTEX - REMDIENST

Dr. Benthemstr. 35 — Tel. 15418

Gramfoonplaten Pick-Ups

SPECIAALZAAK Nieuwstr. 57 Tel.
13909 Hengelo.
Boulevard 90
RADIOKO Tel. 24863 Enschr.

BERVOETS - VRIEZELAAR

Schoenen Voor Verwende Voeten

Hengelosestraat 16 - Tel. 18669

Van Loenshof 5 - Tel. 23257

Oldenzaalsestraat 93 - Tel. 15553

Wee rekken kan geet naar
zölfbediening
PARAAT

Glanerbrug: bij TET-bushalte
In 'n lunchroom kôj lekker etten en dreenken

Voor
lijn- en rastercliché's

Clichébedrijf

NV v/h Firma
M. J. v. d. Loeff

Achter 't Hofje 3-7, tel. 19266

FA. H. v. d. BERG

OLDENZAALSESTRAAT 65 — TEL. 12543
STEUNZOLEN, ELAST. KOUSEN,
BREUKBANDEN

Leverancier voor alle ziekenfondsen

ADVERTEREN IS VERKOPEN

rijwielen & bromfietsen

Gerh. Klein Wolt

Zonstr. 14, Tel. 23881, Enschede

Mans Kapbaarg

Een kostelijk boek, eindelijk, en fraai
herdrukt met tekeningen van Ever-
hard Jans voor f 5.75

Boekh. WITKAM, Enschr.

(tel. 05420/12773)

BOERENLEENBANK

Enschede-Lonneker

de bank voor iedereen!

FAZANTSTR. 116, ENSCH. - Bijkant.: Boule-
vard 1945 Enschr.; Scholt. Reimerstr. 31, Lon.

Wiesheed

Dankbare leu zint as wellige
grond: zee geewt meer as ze
ontvangen hebt.

KRONIEK VAN DORP EN STAD

DELDEN — Op 9 april 1609 werd in Antwerpen het Twaalfjarige Bestand gesloten tussen de Spaanse en Staatse gezaghebbers; (1609-1621). De op dat ogenblik bestaande machtsverhoudingen zouden worden gehandhaafd. Oldenzaal — in oktober 1597 door Prins Maurits van Spanjaarden gezuiverd, doch in augustus 1605 door de Spaanse bevelhebber Spinola heroverd — en Groenlo zouden Spaans, de rest van Twente en de Gelderse Achterhoek Staats blijven. Het gevolg was, dat de Spanjaarden zich in Twente weer heer en meester voelden; (Oldenzaal was de laatste versterkte stad in deze streek, nadat Enschede en Ootmarsum in de periode 1598-1600, met goedvinden van Prins Maurits en de Raad van State, hun vestingwerken hadden gesloopt). Twente was burgelijk weer aan het Spaanse gezag en kerkelijk weer aan Rome ondergeschikt; (1).

DELLEN IN DE 17de EEUW

Volgens een aantekening, berustend in het oud archief der gemeente Delden, werd op 9 juli 1603 tussen de stadsbesturen van Ootmarsum, Enschede, Delden, Goor en Rijssen overeengekomen, dat *'wat één der steden overkwam en allen aanging zij gezamenlijk zouden dragen, de meeste stemmen zou men volgen en men zou niet van elkaar scheiden;* (2).

In een verzoekschrift van 7 febr. 1609 erkennen 'de Vijf Kleine Twentse Steden' de 'Aartshertogen' (zie voetnoot 3) als hare 'hoochheiden' en verzoeken deze, om in hun oude rechten te mogen blijven.

'Op supplicatie (bij verzoekschrift) overgegeven ende gepresenteert aen Ertshertogen onze genaedichste Heeren en Souveraine Princen, in hunnen secreten Raedt (besloten bijeenkomst) vanwege Burgemeesteren, Schepenen en Raden der respective vijf Stedekens in den Lande van Ouerijssel, naementlyck Oetmaersen, Enschede, Ghoer, Rissche en Delden, inhoudende, hoe dat zij van allen ouden tijden — zoo(wel) van voirsæten (voorgangers) van hare hoochheiden, als (van) die Bisschoppen van Stichte van Utrecht, Ouerijssel Lantsheren derselver, Ende, naer date des opdrachts van Lande aan hochgedachtiger

Matt. den Keyser Carolus den Vijffden, Ende daernaë bij Con. Mat. gesuccedeert (door Zijne Koninklijke Majesteit — Filips II van Spanje — opgevolgd) — op haere hoocheden zijn versien (onderdanig) gewest (4), en gebleven bij hueren respective (onderscheidenlijke) privilegien en oude heercomen (tradities) en gebruick. Ende In Sonderheit (speciaal) beschreven en erkent gewest tot Landtsaeker vergaderingen en in deselve mede geraempt en gestempt (onderling overlegd en overeengekomen). Ende daerbij oock behoord en bij continuatie (voortdoring) erkent te blijven.'

Na deze fraaie inleiding blijkt, waarom het de Vijf Steden te doen is. Delden en zijn vier partners voelen zich — hetzij door verzuim of door vergeetachtigheid — in recht en billijkheid tekort gedaan:

'Des en nyet tegenstaende (desondanks) bevinden die Suppl. (d.i. supplianten: indieners van het verzoekschrift) ten hun desen aengaende int versuymen ofte vergetten teghen Recht en Billickheit gemerckt (daar) zij als anderen moeten gheven en gelden.'

De Vijf Steden beschouwen dit als een reden temeer om *'naer olden gebruyck mede geroepen (gehoord) en gekent'* te worden inzake hun rechten.

'Teneinde van daerinne gestijft en gemaintenert (gesterkt en bevestigd) te worden, dat haerer hoocheden meijninghe niet en is hen méer als andere te priveren (af te zonderen) en benemen huer privilegiën en gebruyck', nemen zij 'haere toevlucht tot haere hoocheijden, dezelve zeer oitmoedelick biddende....'

En dan volgt het eigenlijke verzoek, waarbij de Vijf Steden vergunning vragen van hare *'vrijdicheit en possessie'* (vrijheden en bezit) tegenover *'de Raden van Ouerijssel: Mr. Theodoro van Thill en Diderick Hertgers, residerende tot Oldenzael,'* te mogen doen blijken, en op handhaving te mogen rekenen. En wanneer, ingeval van *'swaerigheid'*, partijen zijn opgeroepen en gehoord en *'huer documenten en bewijssaeken en alles wes daeran cleft'* zijn getoond en in orde bevonden, partijen in hun rechten zullen worden beschermd.

Tevens delen de Vijf Steden op advies van genoemde *'Raetsluijden'* mee, dat deze — na zich volledig op de hoogte te hebben gesteld — de Drost van Twente hebben gelast *'dat hij aengaende de uijtsattinge en repartitie des Lantsschattingen (het*

(1) L. A. Stroink: „Stad en Land van Twente“; blz. 272 ev. en 291 ev.

(2) C. J. Snuit: „Verzamelde Bijdragen tot de Geschiedenis van Twente“; blz. 170.

(3) ALBERTUS, aartshertog van Oostenrijk, in 1577 kardinaal, van 1581 tot '95 onderkoning van Portugal, 1596 landvoogd in de Nederlanden en in 1599 - na door de de Paus te zijn geseculariseerd - in de echt getreden met ISSABELLA, dochter van Filips II van Spanje, aan wie de Koning zijn Ned. bezittingen had overgedragen. A. en zijn gemalin staan sindsdien in de geschiedenis bekend als 'de Aartshertogen'. Hij veroverde Oostende op Maurits en sloot later het 12j. Bestand. A., 'n vroom man, is een typisch vertegenwoordiger van de contra-reformatie.

(4) Men neme deze aanhankelijkheids-betuiging met een korreltje zout. Toen Karel V op 25 okt. 1555 te Brussel de regering en zijn waardigheden overdroeg aan zijn zoon Filips II, waren alle gewesten vertegenwoordigd behalve Overijssel. Welisloot Overijssel zich in 1579 niet openlijk aan bij de Unie van Utrecht (men betuigde alleen adhesie), doch voegde zich in 1581 wel bij de gewesten, die Filips II afzworen, omdat deze in 1580 de ban had uitgesproken over de Prins van Oranje. De jaren tussen 1580 en 1597 zijn, vanwege de Spaanse strooptochten, voor Twente de zwaarste geweest van de 80-jarige oorlog. Dit verklaart de opportunistische politiek van de Vijf Kleine Twentse steden.

hengelo

de **Bokdams**
 voor **DANSLES**
 Drienerstraat 37

HET SPEELGOEDPALEIS

Teutelink

Enschedeesestr. 22, Hengelo

Het beste adres voor:

**GEDISTILLEERD, WIJN, BIER,
 LIKEUR, LIMONADE**

Fa. Jac. Krabbenbos
 Molenstraat 18

COOP.

RAIFFEISENBANK
 BOERENLEENBANK

Parallelweg L.S. Hengelo Tel. 10061
 Bijkantoren: Oldenz.str. 168, Beukweg 81

● MEUBELN

● TAPIJEN

● BEDDEN

E M PETRI voor de moderne
 woninginrichting! |
 MARKTSTR. 15

ADVERTEREN IS ETALEREN

BLOEMSIERKUNST

K. Hunia & Zn.

Tuindorpstraat 38, Tel. 12751

Bult's Slagerij

VOOR VLEES
 EN VLEESWAREN
 WEEMENSTR. 12, TEL. 12752

Klaant'n van BISCHOFF

Bint almaal vol lof

Ne dame of heer . . .

Ze komt aaltied weer, want:

Bischoff

HENGELO

hef 't beste wat er is

Oswertuugt ow van dizze waarheed

PORTJE

Deldenerstraat 8
 Hengelo (O.)

DAMES-, HEREN-,
 KINDER-PYAMA'S
 EN -ONDERGOED,
 SCHORTEN, ENZ.
 Altijd goedkoop

Ruischer en Hartgers

Voor elektrische apparaten
 en installatiewerken

DRIENERSTRAAT 4 — HENGELO
 (tel. winkel: 14878 — tel. installatie-afd. 10436)

HOBBYHUIS Hackfort

BERGWEG 9, HENGELO

VERSTEEG's veerve

veur hoes en earve

Molenstraat 20
 Hengelo (O.) — Tel. 12207

Bonneterie

SPECIAL-
 ZAAK:

Blouses - Rokken - Vesten

Molenstr. 5, Tel. 17382, Heng.

N.V. Automobielfabriek

BLEEKER

● OPEL

● CHEVROLET

HENGELO

AHREND

Telgenflat Hengelo Tel. 7266
 voor: Lichtdrukken, Foto-
 copieën, bestekken.

H J. Krakers

AANNEMERSBEDRIJF

Tel. Hengelo 12964

Nieuwbouw, Onderhoud- en Betonwerken

MORSINK

SOLASPECIALZAAK *Servieren*

Weemenstraat en Kotmansweg

Doe het zelf

Wij leveren hiervoor P.V.C. vloer- en
 wandtegels (reeds vanaf fl 5.80 p. m²),
 plakplastics, mozaiek, lijmen, beits etc.

VLOERENBEDRIJF

A. F. Pierik &

F. Boerkamp n.v.

Wolter t. Catestr. 5, Tel. 14064
 Hengelo (O.)

Automobielfabriek

ERNE

Delden.str 42
 Tel. 2120

vanaf:

f 3799

FIAT 500

H. ter Braak

Gasconvectoren, Haarden, Electro-
 en Sanitair

Bornsestraat 24

Tel. 16137

ADVERTEREN IS VERKOPEN

BEHANG EN VERF

Fa. Wed. J. Walhof

Beekstr. 29 Hengelo

Beste leu, weet w'j doot met oew geeld.
 Leav' nich raak zoaj wal weelt.
 Denk ter um, le'j mangs wat op zied.
 Veur nen krappen of slechten tied.

Breng dan

oew geeld

naor de

Nutsspaorbaank

Now 4 pct rente

NUTSSPAORBAANK

Drienerstraote 43 HENGEL

omslaan en heffen van belastingen), *exactiën en ongelden* (opcenten) *zal schuldich sin 't onderhouden.*' En vervolgens, dat de Drost mede te kennen zal geven *'waertoe de successive Ingewilligde penningen zullen worden geëmployeert* (aangewend) *opdat zij mogen weten oft zij tot deselve te contribuieren* (door aan de heffing mee te werken) *schuldich zijn, en dat zij boven oude costuijmen* (gewoonten) *niet en worden belast en beswaert.'*

'Gedaen in de Stadt van Brussele den zevensten dach Februarii XVIC negen; (1609).

Was dussen principael versegelt durch een opgedrucket papier met een Rode Ostije Endt onderstondt geschreven T. Berti.

Gecollationeert ys tegenwordige Copie tegens haer principael en ys daarmedde vergelickende befunden Bij mij Nicolai Linden Aldenzal; Notar public. quod in fidem subscripsit 1609 31 August.'

(Naar het origineel op perkament, zich bevindende in het oud-archief der Stad Delden); (5).

Zij nog vermeld dat bovenstaand verzoek van de Vijf Steden om erkenning van hun privilegiën reeds op 16 febr. 1609 werd ingewilligd en dat de mededeling daarvan aan de stadjes eerst plaats had, toen het Bestand reeds was gesloten.

HET TWAALFJARIGE BESTAND

De Vijf Kleine Twentse Steden voerden in het eerste kwart van de 17e eeuw een opportunistische politiek die er op uit was, beide partijen in het Bestand door geschenken gunstig te stemmen. De streekhistoricus Snuif zegt in zijn eerder genoemde bijdragen (blz. 435), dat de bijeenkomsten der

(5) C. J. Snuif: 'Verz. Bijdr. tot de Gesch. v. Twente'. blz. 437.

Het oude posthuis te Delden (geheel links). Het postveer van Delden maakte deel uit van de postroute Naarden-Bentheim en werd waarschijnlijk al in 1656 ingesteld. Vervoers-reglementen zijn ons echter eerst bekend van 12 juni 1695 en latere jaren. In de Franse tijd (1809) werd het posthuis van Delden als 'Station no. 27' opgenomen in de diligenciedienst; (Snuif: 'Verz. Bijdr.' blz. 192).

Mr. G. J. ter Kuile sr. vermeldt dat de torenspits der kerk in de 17de eeuw zeker dubbel zo hoog is geweest; (Tw. Eigenh. p. 206).

Twentse stadjes in deze tijd vrijwel tot enig doel hadden het bepalen van de aard en de distributie der giften, die steeds uit hammen bestonden.

'31 maart 1619 werd overeengekomen om aan de Drost van Haaksbergen en van Twente en aan Heren Gedeputeerden 5 schinken van acht pond of 6 van zeven pond te vereren, uit naam van de vijf stedekens van Twente. Delden en Goor hadden de hunne gezonden aan Gedeputeerden, Rijssen de zijne aan Jonker van Heerde, Enschede zou de zijne zenden aan de Drost van Twente.'

'12 april 1619 schreven Burgemeesteren, Schepenen en Raad van Enschede aan die van Ootmarsum om te Goor samen te komen en dan samen een kar of wagen te nemen om persoonlijk de hammen te overhandigen.'

De officieren te Oldenzaal moesten eveneens gunstig gestemd worden; 28 mei 1621 werd te Enschede overeengekomen, dat men afgevaardigden naar Oldenzaal zou zenden ten huize van Otto Lubbertz, waar vermoedelijk Otto van Egmont (titulair-Drost van Salland en Superintendent van de Overijsselse Contributiën) resideerde en dat men elk 3 schinken (hammen) zou meebrengen, terwijl men de Drost van Twente, Johan Mulert op de Voorst, eveneens te Oldenzaal residerende, een verering in zilver zou geven. Burgemeester, Schepenen en Raad van Enschede hadden dit reeds gedaan en die van Delden besloten hun goudsmid naar Oldenzaal te zenden om het patroon te zien.

Doch ook verder strekte zich de zorg voor een goede stemming uit; 1627 werd zelfs overwogen of het gewenst was haver en schinken te vereren aan de Gouverneur binnen Lingen en de andere officieren.'

VIOS gebouw
Self Service

maaltijden à f 2.50

(Ook bij U aan huis)

Beekstr. 10, Hengelo

TEL. 05400-12612

Timmerfabriek

Hannink

Hengelo (O.) — Tel. 13701

Levering van:

kozijnen, ramen, deuren, trappen
enz. voor utiliteits- en woningbouw

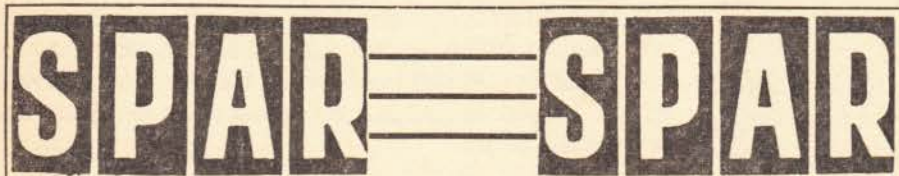
Cöop. Aan- en Verkoopvereniging

Deurningen

Tel. 05402—201

**Veevoeder, Meststoffen
Brandstoffen, Zaaigoed
Pootgoed, Div. artikelen**

Alle veevoerders onder CLO-contrôle

DELLEN

Deldener Moppen

bij oew'n waarm'n bakker.

Luxe Brood- en Banketbakkerij

G. A. MEEN

Langestraat 9 — Delden

TUSSEN STADHUIS- EN ST. LAMBERTUSTOREN

OPTICIEN

WESTEN

Westen Woont Weemenstr. 15

Eethuis

„t Centrum”

(Eig. B. Droste)

BEEKSTRAAT 5 - HENGELO

prima keuken

Specialiteit: Zigeuner-Bief

Geopend van 23.30 tot 00.4 uur

HOTEL—RESTAURANT

De Zwaan

DELLEN

Vlak bij de Twickelse bossen

RAIFFEISENBANK

DELLEN

Alle Bankzaken

SPOORSTRAAT 9 - TEL. 05407-1437

Makelaarskantoor

ROTTINK N.V.

Deldenerstraat 36-38, Telefoon 13041, Hengelo (O.)

VASTE GOEDEREN ♦ ASSURANTIËN ♦ HYPOTHEKEN

Automobielbedrijf

**Van Laar
en
Feijten**

Enschedeesestr. 127 - Tel. 13983 - Hengelo

DAF

Alle boeken over Twente
(ook streektaal-literatuur)

**Boekhandel t. Voorde
Delden**

Voor al uw

wapens en munitie

naar

Wapenhandel

HUISKES

Molenstraat 15

Delden

Schoenen en reparaties Marktstraat 19
Hengelo

SJOERD van der LAAN

'Onderwijl was het Bestand verstreken en al spoedig gevoelde men wederom de oorlogsweeën,' zo gaat de streekhistoricus Snuif verder. 'De officieren van de vijand eisten een half mud contributie extra ordinair, terwijl de aanslag van Twente in de generale middelen en bezaaide landen maandelijks een halve stuiver hoger was dan in Salland en Vollenhove. Toen op 1 juni 1626 de richters van Enschede en Borne door officieren uit Oldenzaal werden opgelicht en naar Oldenzaal overgebracht, was men de Spaanse indringers meer dan beu. Ernst Casimir van Nassau werd afgezonden om Oldenzaal op de vijand te veroveren en 1 aug. 1626 volgde de capitulatie. (Met de inname van Groenlo door Frederik Hendrik in 1627 verloren de Spanjaarden voorgoed hun positie in Oost Nederland).' Voor de rooms katholieken brak een moeilijke tijd aan. De uitoefening van hun godsdienst in het openbaar was niet mogelijk. (Tijdens het Bestand werden in de kerk te Delden nog 2 pastoors bijgezet, maar daarna ging het gebouw weer over in handen van de protestanten, aan wie de kerk in 1602 door prins Maurits was toegewezen.)

MUNSTERSE OORLOGEN

Na lange onderhandelingen in Osnabruck en Münster kwam eindelijk op 30 jan. 1648 de zg. Westfaalse Vrede te Münster tot stand, waarmee een einde kwam aan de Tachtigjarige en de Dertigjarige Oorlog.

In 1651 was Bernard van Galen bisschop van Münster geworden. Hij liet op zijn gebied langs de grens kapellen bouwen voor de katholieken en zinde in zijn hart op 'n gewelddadige herovering van de gefiscieerde kerkelijke goederen. In sept. 1665 — in welk jaar te Delden *'hondert en twintigh huysen daeronder het Raethuys'* alsmede het stadsarchief door een brand in *'s Mollershuis'* werden verwoest — viel de vorst-bisschop met een leger Twente binnen. In 1166 volgde een papieren vrede, doch de tegenstellingen bleven bestaan. Begin juni 1672 (*'het rampjaar'*) viel Van Galen opnieuw ons land binnen en bezette in zeer korte tijd Overijssel, Gelderland, Drente en Utrecht. We lezen daarover in *'Het ontroerde Nederlandt'* (T. van Damselaar, 1674):

'De Provincie Over-IJssel.

Oldenzael, in de Twente eertijds sterk, maar daarna geslecht, is al in 't begin des Oorloghs (juni 1672) door den Munstersen Bisschop met zijn Sauegardes bezet, alsmede verscheijde andere opene plaatsjes daaromtrent als Ootmarschen, Almelo, Enschede, Goor, Hardenbergh, Delden. Deze opene en onweerbare stedekens in de Twente had dien Bisschop al te vooren ingenomen en met Sauegardes bezet.'

In 1674 volgde de vrede met Münster.

BEVOLKINGSVERMEERDERING (17de EEUW) LEIDT TOT UITBREIDING ARMOEDE

Kerspel Delden omvatte — naar het Schattingsregister van Twente uit 1475 — de buurtschappen Woolde, Oele, Beckum, Bentelo, Hengevelde, Deldenerbroek, Weddehoen (Wiene), Grote Buren (Deldener Es) en Azelo, in genoemd jaar gezamenlijk 182 erven en katersteden tellend. Het Schattingsregister van 1495 geeft voor het kerspel Delden 157 gezinnen op, terwijl dat van 1499 tot een aantal van 135 komt. Een bevolkings-terugloop dus aan het einde van de 15de eeuw die geldt voor geheel Twente, maar met name in het gebied Delden-Borne een hoogtepunt bereikt, terwijl uit vermeldingen als *'arm'* en *'woest'* tevens blijkt, dat het aantal armen toeneemt. Ondanks deze achteruitgang sedert 1490, krijgt men uit de 15de eeuwse schattingsregisters van Twente niet de indruk van gróte armoede.

Het verpondingskohier van 1601 vermeldt voor het kerspel Delden 233 huisplaatsen, waarvan 17 woest. De hoofdgeldkohieren van 1675, 1723 en 1764 registreren voor het kerspel Delden achtereenvolgens 354, 373 en 670 gezinnen. In nog geen honderd jaar tijds dus bijna 'n verdubbeling. De bevolkingsvermeerdering in de 17de eeuw werd begunstigd door de mogelijkheden, die de landbouw na de verwoestingen van de tachtigjarige oorlog bood. Toch verloopt de bevolkingstoename te Delden in de 17de en vooral in de 18de eeuw nog traag vergeleken bij de kleinste richterampten (6) Borne en en Haaksbergen. In de periode 1675 tot 1764 groeit het aantal gezinnen te Borne (in 1602 slechts 72 gez. tellend) van 232 tot 577 gezinnen en te Haaksbergen (in 1601 een aantal van 159 gez. tellend) van 375 tot 665 gezinnen. Ook in vergelijking met de bevolkingstoename in de oostelijke richterampten Oldenzaal, Enschede en Ootmarsum komt Delden (samen met 't richterampt Kedingen) achteraan. En het zijn juist deze beide laatste richterampten, waar in de 18de eeuw de textielnijverheid het minst ontwikkeld is; (7). Sterke ontwikkeling vond dáár plaats, waar de bevolkingsdruk 't grootst was. In het algemeen kan men zeggen dat de bevolkingsvermeerdering heeft geleid tot een aanmerkelijke uitbreiding van de armoede; (8). Ook voltrekt zich in de 18de eeuw aan de adel een proces van verarming; (9). *(Wordt vervolgd.)*

(6) De kerspelgrenzen vallen in Twente gewoonlijk samen met de richterampten.
(7) Slicher van Bath: 'Een samenleving onder Spanning', blz. 43 t/m 49.
(8 en 9) Idem, blz. 282 en 267.

E. J. Lantink

LANGESTRAAT 21 - 23, DELDEN
RADIO - TELEVISIE - ELECTRO
TECH. INSTALLATIE - BUREAU
WASMACHINES - VERLICHTING

oldenzaal

GESCHENKBON

G. MORSSELT fl.

Zoveel schitterende geschenken...
En evenzoveel verschillende smaken.
Geef een geschenkbbon.

Blij met een geschenkbbon
G. Morselt

tricoloren
drymasteren
verven

Ootm.str. 47-49

Tel. 2091

Antoon Hutten

VOOR DE LOOP
EN DE SLOOP

Van Opel, Ford en VW
alle onderdelen
Denekamperstr. 71, Tel. 2863

Autobus-
onderneming
Oldenzaal

Lijndiensten
Oldenzaal - Denekamp - Grens - Nordhorn
Moderne touringcars
Uitgebreid reizenprogramma
In de zomermaanden elke dag tochten in Overijssel
en het Duitse grensgebied

ERRES PHILIPS
TELEVISIE
Ben Lansink Oldenzaal
Grotestr. 20 Tel. 2981

Foto's könt nich kieken
(Mer oonze foto's möj bekieken)
fotohandel
't Kiekeske

Voor
een deskundig uitgewerkte
C.V.-installatie
E. HEIDEMANN & Zn
Boterstraat 13-15, tel. 2077
Eekboerstr. 71, tel. 2708; b.g.g. 2349
OLDENZAAL

ADVERTEREN IS ETALEREN

TELGENKAMP's
zaadhandel

Het adres voor tuin-, bloem-
en landbouwzaden, bestr.midd.
Molenstraat 6, telefoon 2958

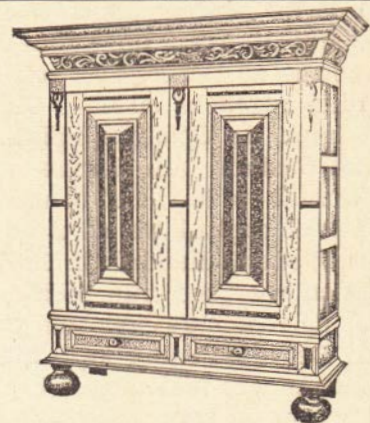
KIP	KIP	KIP
regelt Uw schade	deukt Uw auto uit	sput Uw auto

AUTOSPUIJBEDR./UITDEUKINR.
Esstraat 6 - Tel. 2251 - Oldenzaal

de zaak met meer
dan 50 toonkamers

Bij Bröcking's Groothandel Oldenzaal
vindt U altijd een prettig onthaal
Een tip voor kappers en drogisten
doch ook voor schoonheidsspecialisten;
bezoekt onze toonzaal
Eekboerstr. 44 - TEL. 2495

Door de eeuwen heen een meubel-
stuk, dat sfeer geeft in elk interieur.
Permanente expositie in onze toon-
zaalen van vele modellen Gelderse
kussen- en rankenkasten

Smellink - Oldenzaal

Gerton -lederwaren
zijn niet te evenaren!
STEENSTR. 20 - OLDENZAAL

Diverse plaatsen

antiek, goud, zilver
en uurwerken

TH. BUDDE
Ootmarsum
Spec. Reparatie-afd.
Antieke Uurwerken.

WAAROM NAAR:

Ootmarsum?
Karakteristiek stadje, rijk
aan folklore, bos en hei,
A.N.W.B. - oriënteertafel,
't hoogte punt van Twente.
Schitterende vergezichten
over Twente en Duitsland
SAKSISCHE BOUWKUNST (los hoës e.a.)

WERKGELEGENHEID

RAPPORT 'TEXTIELCOMMISSIE' ADVISEERT NIEUWE IMPULSEN VOOR TWENTE

HENGELO — De 'textielcommissie', die de regering moest adviseren over de toekomst van de landelijke KRL-industrie (Katoen-, Rayon en Linnenindustrie) heeft deze maand de grote urgentie van een investeringsprogramma van 300 miljoen gulden erkend, en — in ruimer verband — tevens gewezen op de noodzaak van nieuwe impulsen voor Twente. Om hieraan gevolg te geven, acht de commissie het van belang dat Twente wordt meegenomen in het structureel werkgelegenheidsbeleid van de regering. Een noodzaak, waarop Twente in het afgelopen jaar zelf bij herhaling heeft gewezen.

RAPPORT KLAASSEN

HENGELO — Ook het rapport '*De functie van Twente in de Nederlandse economie*', dat op 29 febr. jl. tijdens een bijeenkomst in de Techn. Hogeschool Twente door prof. L. H. Klaassen namens een studiegroep van het Ned. Economisch Instituut te Rotterdam aan de Twentse opdrachtgevers is overhandigd, wijst er op dat Twente (met Oost-Gelderland) tot de stagnerende gebieden in ons land behoort. Bedoeld rapport werd samengesteld in opdracht van de Fabrikantenkring Almelo e.a., de Stichting Enschedese Industriële Kring en de Stichting Hengelo Werk- en Woonstad. Dit structuuronderzoek werd mogelijk gemaakt door bijdragen van het ministerie van Economische Zaken (Productiviteitsfonds), de Kamer van Koophandel voor Twente en Salland en de fabrikantenkringen te Almelo, Enschede, Haaksbergen, Hengelo en Oldenzaal.

Gemeenten en werknemers-organisaties werden in het kader van dit onderzoek geïnterviewd.

De studiegroep, die dit onderzoek verrichtte, stond onder leiding van prof. dr. L. H. Klaassen, een der directeuren van het NEI.

REACTIE UIT TWENTE OP RAPPORT KLAASSEN

HENGELO — De stuurgroep Economie Twente heeft deze maand een voorzichtig gestelde reactie op het hierboven genoemde 'Rapport Klaassen' het licht doen zien. Zij doet dit onder de titel 'Reactie uit Twente'. In de stuurgroep zijn vertegenwoordigd de stedenbandoverheid, de Twentse industriële kringen en het Twente-beraad van de vakbeweging, alsmede de provinciale en rijksoverheid. Waar het rapport Klaassen Twente en Oost Gelderland ziet als stagnerende gebieden, doch een aanwijzing van beide als stimuleringsgebied niet nodig acht indien men er in slaagt tot een nauwe inter-

gemeentelijke samenwerking alsmede een nauwe samenwerking tussen overheid en bedrijfsleven te komen, daar laat de Stuurgroep Economie Twente een waarschuwing horen.

De stuurgroep vreest dat de eerder en bij herhaling in het rapport bepleite steun bij de regionale herstructurering te laat zal komen. Volgens de stuurgroep verlangt de regionaal-economische ontwikkeling van Twente als component van de nationaal-economische ontwikkeling: *snelle hulp* om spoedig de autonome ontwikkeling weer in gang te zetten, en tijdige hulp om ernstiger moeilijkheden te voorkomen.

KAMERLEDEN STELLEN VRAGEN

HENGELO — De socialistische tweede kamerleden drs. G. M. Nederhorst en mr. J. W. Masman hebben de ministers van economische zaken en volksgezondheid een aantal vragen gesteld naar aanleiding van het onlangs verschenen ETI-rapport '*Oostelijk-Gelderland in ontwikkeling*.' Beide kamerleden vragen of het voor het regeringsbeleid niet van belang is, dat in Twente, met welke regio de Oost-Achterhoek qua industriële structuur grote gelijkenis vertoont, volgens mededelingen van het gemeentelijk sociografisch bureau te Enschede, de ontwikkeling van de werkgelegenheid ver achter loopt ten opzichte van de ontwikkeling die het Streekplan Twente voor wenselijk houdt.

(Wij herinneren er op deze plaats aan dat de regionale vertegenwoordigers van de vakbeweging op 3 febr. jl. tijdens een informatieve ontmoeting met een delegatie van drie landelijke vakcentrales in het bestuursgebouw van de Techn. Hogeschool Twente hebben gepleit voor een beleidsorgaan voor Twente, dat o.m. alle initiatieven op het terrein van de werkgelegenheid zal moeten beoordelen en coördineren; red.)

DALING WERKLOOSHEID

HENGELO — De werkloosheid is in de vorige maand (april) niet alleen landelijk iets teruggelopen, maar ook in het oosten, hoewel het percentage werklozen nog steeds hoog blijft.

Enschede telde eind april 2227 mensen die werk zochten, tegen 2465 een jaar geleden. Daar echter ook het aantal arbeidsplaatsen in de Twentse textielstad sterk is verminderd, is het geruststellende karakter, dat in de daling van dit werkloosheidscijfer lijkt uitgedrukt, slechts schijn.

Hengelo had eind april 487 geregistreerde werkzoekenden tegen 643 eind maart van dit jaar.

Almelo en omgeving telde op 30 april jl. 1248 werklozen; het jaar daarvoor waren dat er 1797.

Oldenzaal (waaronder Denekamp, Losser en Ootmarsum) zag zijn werkloosheidscijfer in de maand april dalen van 703 tot 583.

almelo

HOTEL-CAFÉ-RESTAURANT

de Mooie Vrouw

(TEVENS BENZINE-STATION)

Een van de oudste zaken in Twente
OOTMARSUMSESTRAAT 488 - ALMELO

Nutsspaarbank UW bank

Hoofdkantoor Almelo
WIJRDENSESTRAAT 22Bijkantoren te Almelo, Wierden,
Vriezenveen, Rijssen, Nijverdal en
Coevorden

Het Twentse Serviezenhuis

Heeringa & Co

Grotestr. 79, ALMELO
Nieuwstr. 36 HengeloWedgwood, Spode,
Royal - Copenhagen

Coöperatie

De Landbouwcoöperatie

is een bolwerk ter beveiliging
ter verdediging
ter bevordering
van de economische belangen
van de vrije zelfstandige onder-
nemers in de landbouw te weten
de Boeren.COÖP. LANDBOUWERS-
BANK EN HANDELSVER.

ADVERTEREN IS ETALEREN

- VEEVOEDER
- KUNSTMEST EN
- LANDBOUW-
[BENODIGDHEDEN

in de beste kwaliteiten !!!

Door grote omzet
lage prijzen bij

A.B.T.B.

ALMELO

Veur MEUBELS en allens, wat
er zo biejkomp kieken, naar:

TOON a.d. Tuinstraat

Tel. 3880

In vrogger dage daansen de leu op
de dell' n veertoer. Weer völ later
'nzeuensproonk. Rechtervoortfoxtrot,
wals en cha cha cha in niejmoode
daansscholen:

Wim POLMAN

Ootmarsumsestraat 26 - Tel. 4880

drogisterij - parfumerie PRÜMERS

Bornsestraat 72 - Tel. 5650
Het huis voor geschenken

DIVERSE PLAATSEN

Met onze mengvoeders altijd de
hoogste productie. Kunstmeststof-
fen; keuze uit vele soorten. Ruim
gesorteerd in vaste brandstoffen.
Bij ons is het rustig en voordelig
tanken voor brommers, auto's en
tractoren.

C.A. & V.V. BORNERBROEK

BOERENLEENBANK

Albergen

De SPAARBANK voor stad en land
Maak gebruik van lopende rekeningen
Alle inlichtingen aan de bank

Coop. „De Landbouw” W.A. GOOR

Het adres voor:

Mengvoeders onder C.L.O.-
controle, Meststoffen, Brand-
stoffen, Bestrijdingsmiddelen,
Kruidenierswaren, Landbouw-
werkzaamheden enz.

Hotel Haarhuis Zenderen

In 't herte van Twente

DIVERSE PLAATSEN

C.L.V. LANDBOUWERSBELANG

Haaksbergen

C.L.O.-mengvoeders

Ruwvoeders

Brandstoffen

„de kop'ren smorre”

Twents ethoes in Maarkel
an de grote weg van Hengel naar Deamter
[Twentse specialiteiten]DENKT BIJ HET OPLOSSEN
VAN UW PROBLEMEN

RUIMTEVERWARMING OOK AAN AARDGAS

Gem. Energiebedr. Rijssen

COOP. ZUIVELFABRIEK

De Eendracht ROSSUM

Het beste adres voor alle zuivelprodukten

Wiej helpt met an de
bleui en veuroetgang
van MAARKEL
met wiede umgeffing

- Coöp. Boerenleenbank en
- Coöp. Landbouwvereniging

BOERENLEENBANK

Wegdam

Voor alle bankzaken, Voorschotten,
Credieten en lopend rekeningverkeer.

BOERENLEENBANK

Bornerbroek

- De SPAARBANK
- verder alle BANKZAKEN

BOERENLEENBANK

Weerselo

Verzorgt al uw bankzaken. Hoogste spaarrente.

Boerenleenbank De Lutte

MET KANTOREN TE DE LUTTE
OVERDINKEL, GLANERBRUG
Hoge rente voor al Uw ingelegde spaar-
gelden. Lage hyp.- en voorschot-rente

FILM

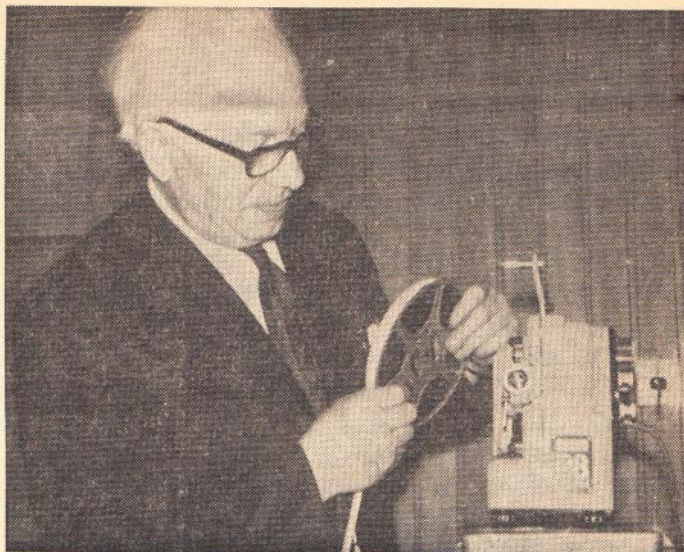
CINEAST WIM PRINS

„Fotograferen doe ik al vanaf m'n 11de jaar, toen wij beiden (de fotografie en ik) nog in de kinderschoenen stonden. Mijn eerste camera was een Paylard, die ik nog als een relikwie bewaar. Er zaten in die dagen slechts 6 opnamen op één film, en het ontwikkelen en afdrukken was toen nog volledig handwerk. Tegenwoordig sturen de meeste firma's hun klanten-werk naar één van de vele afdruk-centrale's in ons land. Wij echter beoefenen het vak nog van a tot z als een handwerk.”

Fotograaf Wim Prins is een geboren Hengeloër, maar ook buiten zijn woonplaats geniet hij bekendheid. Vele uren per jaar trekt hij er op uit om in verenigingslokalen, parochie-, dorps- en bejaardentehuizen zijn Twente-films te draaien.

Zijn film-hobby beoefent Wim Prins vanaf 1936, toen de geluidsfilm nog maar net in opkomst was. Omstreeks die tijd bezocht hij in een Hengelose bioscoop voor het eerst een niet-stomme film: „De eeuwige stilte”, een documentaire over de Noord-pool.

In de oorlogsjaren 40-45 kwam er van de filmerij niet veel terecht. Op 31 januari 1941 werd Prins wegens 't verspreiden van anti-Duitse propaganda gearresteerd en gedurende acht maanden in het Oranje-Hotel te Scheveningen gedetineerd. Maar na de bevrijding, toen er weer filmmateriaal beschikbaar kwam, begon hij met de produktie van zijn landschappelijke en folkloristische documentaires over Twente: stomme 16 mm films, waarbij Prins zelf tekst en uitleg geeft. Bij een Twents publiek houdt hij zijn explicaties in de streektaal.

...Twente op film...

Uit zijn vele naoorlogse 'shots', die hij in zijn weinige vrije uren overal in Twente schoot, stelde hij een uniek film-programma samen dat — naar keuze — anderhalf tot twee en een half uur in beslag neemt. Daaronder valt ook een kleurenfilm van een echte Twentse trouwpartij met alle bijbehorende folkloristische gebruiken.

Wim Prins, die door uiteenlopende verenigingen en instellingen wordt gevraagd voor de verzorging van een filmprogramma, is van mening: 'Om Twente goed te leren kennen, heb je een mensenleeftijd nodig.' En inderdaad: wie naast de vele bekende plekje's in zijn films ook de vele onbekende beelden van Twente ziet, zou zeggen, dat hij gelijk heeft.

MONUMENTEN

PELMOLEN RIJSSSEN
OP URGENTIE-LIJST

KAMPEN — Op de deze maand gehouden jaarvergadering van de Stichting Musea in Oost Nederland werd bekend gemaakt, dat de vervallen 'Pel-mölle' te Rijssen door de stichting 'de Hollandse Molen' op de urgentielijst voor restauratie is geplaatst. Voor elke provincie werd één molen geko-

zen, die zeer spoedig gerestaureerd moet worden. Voor Overijssel is dit de oude oliemolen te Rijssen geworden.

Voor wat Twente betreft, zullen 't Textielmuseum te Enschede en de Oudheidkamer te Vriezenveen aan G. S. dezer provincie worden voorgedragen voor subsidie over het jaar 1968. De subsidie-aanvraag van de Stichting ter bevordering van de Heemkunde te Ootmarsum zal nog nader worden bekeken. Voor het financieel tekort van het museum 'Palthehuis' te Oldenzaal was geen subsidieverlening mogelijk. (H.)

Rijssen

DE GLIMLACH
VAN
TWENTE

* Een typisch landstadje temidden van de bossen
* Een ideaal oord voor een rustige vakantie
INLICHTINGEN VVV RIJSSSEN TEL. 2303

TRACTOREN
SCHOLTEN

Deurningen - Tel. 228

Wij verzorgen:
een avond vullend

kleurenfilm programma
over Twente

FOTO PRINS, Tuindorpstr. 28. Hengelo

STREEKTAAL

DEN NAOKÖMMELING

Wisse dat ziene naobers em verwoonderd hadden naoekken doo hee, inplaats van de weg naor hoes, de aandre kaante was op egaon. Hee wol, now zien Mieijken daornet begroaven was, alleen met ziene prakkezoasies wèen. Nee 't zat em neet lekker, achter ziene rugge zollen zee wa mompeld, mer begriepelik de grieze köppe schud hebben: „'t is en blif nen vrömden”, dèntk Bram.

Jao, 't is allemaol zo lang eelen dat hee as boeren knecht van oet Hollaand naor Twènte was kommen warken en 'n jaor daornao met ziene warkgeefster Mieijken, de rieke wedde, was trouwd. Niks hadde bezetten. Gennen nägel um 't gat te krabben. Alleen ziene haane. 't Was zo as de naobers zeeden datte met ziene kont in de botter was evöllen. Toch was zien Mieijken altied 'n woonderlik meenske wes; gloepens zeunig tot 't gierige too. Iej konnen better nen roestigen nägel oet nen eekenpos trekken as da'j perberen van Mieijken geld lös te kriegen. Zölfs doo zee op starven lag, zèè ze nog: „Bram, poest de keerse mer oet. Ik kan in 't duuster ok wal starven.”

Hier onder de beume is 't, of hee eere rochelende ademhaling nog heurt. 'n Paa dage ledden, op de kneeien vuur eer bedde, hadde eer bie de polske vat. „Mieijken, luuster: vief pracht zöns hebbe wiej — keerls as beume, um as olders greuts op te wèen. Geert, oonzen oldsten, hef 'n mieters boeren spilleken. Jans, oonzen tweeden — 'n intellektueel, zo aj altied zegt ('t is waor, 't hef haande vol geld ekost, aal dat leren), wödden direktieur an de Landbouwbauk. Derk, 'n daarden, is zetboer in 'n Oostpolder wödden en Kees, 'n veerden, hef zik zölf ook knap op warkt. Mer Gait, oonze naokömmeling, hef 't hele nust besmeerd...., of zo aj zölf zegt: den hef oons vuur de nienduure dretten. Zo dom as 't achter-ènd van 'n varken. Mieijken, luuster iej? Al dee jaoren he'k et op ekropt.... nachten van neet kunnen slaopen.... too Mieijken, zeg miej de waorheid! Aloonze jongs hebt 't wied brach, alleen oonzen Gait is ne grote mislukkeling. Zeg 't miej

geröst, 'k zal d'r oe nao 'n dood neet um haoten... Van wel is Gait?

De benöwde, angriepende stilte in de donkere kamer deed Bram 't bange zweet oetbrekken. Had Mieijken in dee bedrieven de kuierlatten mangs al oetstökken? Mer dan schrök e van 't zacht gefluuster van eer starvende lippen.... „Hoo haals doew 't in dienen kop um te dènken, dat er an miej 'n stek lös was, Bram? Nee, nee, het is met oonzen Gait net as met oe doomaols.... Hee steet op de oetkiek en wocht, tot datte ne rieke weddevrouw kan strikken. Jao, jao, hee slaagt naor de vaar. Begriep iej 't now, Bram. 't Is zo as 't sprekwörd zeg: 'n appel valt nooit wied van 'n boom.”

(Frederik, Almelo)

VERKEER

TWENTE VERZOEKT DUIJS MINISTERIE OM SPOEDIGE AANLEG VERKEERSWEG

HENGELO — Nu in Nederland goede vorderingen worden gemaakt met de bouw van de verkeersweg E 8, hebben de Twentse steden Almelo, Hengelo, Enschede en Oldenzaal zich samen met enkele Duitse steden in een schrijven gericht tot het Ministerie van Verkeer in Bonn met het verzoek om wat meer vaart te zetten achter de aanleg van de weg op Duits gebied. Ook de Kamer van Koophandel voor Twente en Salland behoorde tot de onderkenars. Ten oosten van Osnabrück is men wel aan de weg bezig, maar aan het gedeelte tussen de Nederlandse grens en Osnabrück is nog niets gedaan.

GASVONDST MANDERVEEN

TUBBERGEN — Nabij de kruising van de wegen Geesteren—Vasse en Tubbergen—Manderveen is door de NAM (Ned. Aardolie Mij) met succes gas aangeboord. De maatschappij spreekt van „een middelgrote hoeveelheid aardgas, vergelijkbaar met de vondsten in Tubbergen en Rossum.” Over een eventuele winning van het gas is nog niets bekend.

**Tubbergen
met Vasse
en
Hezingen**

Inlichtingen V.V.V. Tubbergen

Rustige, bosrijke omgeving

Eenvoudige en gemoedelijke bevolking

Lage pensioenprijzen en lage tarieven.

Boerenleenbank
Denekamp
de spaarbank
voor het platteland

- Denekamp -

om zijn natuurschoon, zijn bezienswaardigheden, waaronder een natuurhistorisch museum, en zijn goede logies accommodatie, zeer bekend als

VACANTIEOORD

biedt tevens gunstige gelegenheid voor INDUSTRIEVESTIGING

Voordelig terrein. ruime arbeidsmarkt, bevolking volkomen industrie-mind. Inl. bij het Gem.huis.

UIT STAD EN STREEK

VLIEGBASIS 'TWENTHE' WORDT NIET UITGEBREID

HENGELO — Volgens minister Den Toom van defensie is het niet waar, dat de vliegbasis 'Twenthe' zal worden uitgebreid. Wel is het zo, dat de vliegeropleiding op het T-33 lesvliegtuig, die nu plaats vindt op de vliegbasis Woensdrecht, begin 1969 zal worden verplaatst naar de vliegbasis 'Twenthe'. Dit houdt in, dat er een twintigtal T-33 lesvliegtuigen op de vliegbasis 'Twenthe' zullen worden gestationeerd. Daartegenover staat, dat de F-104-g (Starfighter) conversievlucht van de vliegbasis 'Twenthe' alsdan zal worden opgeheven. Dit deelde de minister 21 mei jl. mede in antwoord op vragen van de Tweede Kamer-leden mr. J. W. Masman (PvdA) en A. G. van der Spek (PSP).

Aangezien de voorgenomen verplaatsingen in de totale vliegtuigbezetting van de vliegbasis 'Twenthe' geen wijzigingen zullen brengen, moet deze maatregel, zo zegt minister Den Toom, als een zuiver interne aangelegenheid worden gezien. Het werd derhalve niet nodig geoordeeld terzake overleg te plegen met de betrokken gemeenten. Volgens de bewindsman zal de geluidshinder, vergeleken met de huidige situatie, eerder afnemen, aangezien het T-33 lesvliegtuig belangrijk minder geluidshinder veroorzaakt dan het F-104 vliegtuig, voor welk laatste toestel de vliegers op andere F-104-g bases zullen worden omgeschoold.

INFORMATIE-CENTRUM VOOR DIENSTPLICHTIGEN

ENSCHEDÉ — Om de dienstplichtigen zo goed mogelijk voor te lichten met betrekking tot militaire dienst, het werken in de z.g. arme ontwikkelingslanden en dienstweigering, wil men in Enschede binnenkort starten met een Interkerkelijk Informatie Centrum. De Oekumenische Raad van Kerken in Hengelo wil met dit centrum gaan samenwerken, zodat waarschijnlijk ook in Hengelo spreekuren zullen worden gehouden. De kerken zijn van mening dat het hun taak is, mensen bij het nemen van verantwoorde beslissingen te begeleiden. Ook andere plaatsen in Twente kunnen zich bij het centrum aansluiten.

ONTHULLING STARINGMONUMENT

LOSSER — Op 24 mei werd bij de zandsteengroeve in de met woningen volgebouwde Losserse Es een portret-buste onthuld van de geoloog en landbouwkundige dr. W. C. H. Staring, vervaardigd

door de Enschedese kunstenaar Marie van Eyl-Eitink. Dr. Staring promoveerde in 1833 aan de universiteit te Leiden op het proefschrift 'De geologia patriae' over de vaderlandse geologie. In 1844 aanschouwde Staring op de voormalige Losserse Es voor het eerst 'de Nederlandse rotsgronden', formaties zandsteen, die in dit deel van Twente aan de oppervlakte liggen.

25 JAAR GELEDEN: 'APRIL-MEISTAKING'

HENGELO — Vorige maand was het 25 jaar geleden, dat in Hengelo bij de machinefabriek Stork een staking begon, die zich als een olievlek uitbreidde over geheel bezet Nederland. Oorzaak van deze april-meistaking was een proclamatie, waarbij de bezettende Duitse macht meedeelde dat alle Nederlandse oud-militairen in krijgsgevangenschap zouden worden gevoerd.

NIEUWE DIREKTEUR TEXTIELMUSEUM ENSCHEDE

ENSCHEDÉ — De heer Joh. Molkenboer (58) uit Oldenzaal volgt de heer B. C. Sluijk (74) uit Hengelo op als directeur van 't Textielmuseum te Enschede.

GEEN BEPERKING VOOR 'T KAMPEREN IN HAAKSBERGEN EN BUURSE

HAAKSBERGEN — Met 9 tegen 6 stemmen heeft de gemeenteraad van Haaksbergen op 7 mei besloten, de kampeerverordening in de gemeente Haaksbergen ongewijzigd te laten. Dat betekende een verwerping van een voorstel van b. en w. om de kampeerverordening zodanig te wijzigen, dat jeugdige personen voortaan alleen nog maar in Haaksbergen zouden mogen kamperen onder geleide. Tegen dit voorstel was vooral in Buurse verzet gerezen. De heer L. Wegdam gaf namens de KVP-fractie te kennen dat deze de noodzaak van de wijziging niet inziet. In deze tijd wordt de individuele vrijheid toch al van alle kanten bedreigd! De heer E. Kamphuis (KVP) verklaarde, wel begrip te hebben voor het argument van het college (bescherming van de jeugd), doch niet bevreesd te zijn voor excessen. Een wijziging als deze roept alleen maar weerstanden op. Bovendien oefenen ANWB en kampeercentrale toch ook een zeker toezicht uit, redeneerde hij. Burgemeester mr. J. H. J. Eenhuis zei dat het b. en w. alleen maar gaat om de bescherming van de jeugd. Ik begrijp werkelijk niet dat u hier niet achter staat. Dit heeft niets te maken met het lokken van kampeerders naar het gemeentelijk kampeerterrein 'Scholtenhagen' te H.

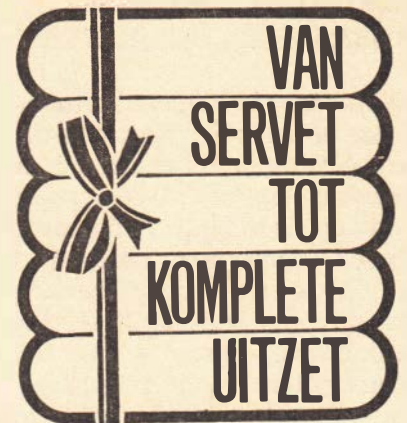
Het kamperen in de gehele gemeente blijft vrij, behalve voor de jeugd die niet onder toezicht is.

GENTLEROY VOOR VRIJETIJD- KLEDING

KONINKLIJKE TEXTIELFABRIEKEN
GEBR. VAN HEEK N.V. ENSCHEDE.

JORZOLINO

KONINKLIJKE TEXTIELFABRIEKEN
JORDAAN-TER WEENE N.V. BAAKSBERGEN

VéGé

voor ^U/_W levensmiddelen

guller met zegels.. guller met guldens

Op VéGé-artikelen steeds
10 0/0 kort. in geldzegels

N.V. Aanneming-Mij. vh.

H. W. TE PAS

Enschede

Burgerlijke en Utiliteitsbouw
Gewapend Betonbouw
Grond- Water- en Wegenbouw

ERICA-SERVICE

Doe het zelf en maak van uw tuin
een LUSTHOF. Kosteloos maakt
ERICA voor U een grondplan.
Vraagt inlichtingen.

*Gezellig – en lekker – eten of zo maar wat
drinken, U kunt altijd wel iets bedenken om
naar de COSA te gaan.*

cosa

RESTAURANT HENGELO